

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ ЁШ ОЛИМЛАР КЕНГАШИ
“BZONE CONSULTING CENTER” МЧЖ ҲАМДА
ЎЗБЕКИСТОН ИНТЕРНЕТ ТАДБИРКОРЛАР ВА ЭЛЕКТРОН САВДО АССОЦИАЦИЯСИ
ТАШАББУСЛАРИ БИЛАН

**“ЯНГИЛАНАЁТГАН ЎЗБЕКИСТОНДА ФАН, ТАЪЛИМ ВА
ИННОВАЦИЯ УЙЎУНЛИГИ”**

мавзусидаги

Республика 5-сон кўп тармоқли илмий-масофавий онлайн конференцияси 1-қисм

МАТЕРИАЛЛАРИ

**“НАУКА, ОБРАЗОВАНИЕ В ОБНОВЛЕНИИ УЗБЕКИСТАНА
И СОВМЕСТИМОСТЬ ИННОВАЦИЙ”
РЕСПУБЛИКА 5 – НЕСКОЛЬКО НАУЧНЫХ РАССТОЯНИЙ
МАТЕРИАЛЫ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ ЧАСТЬ 1**

**“SCIENCE, EDUCATION IN RENEWING UZBEKISTAN
AND COMPATIBILITY OF INNOVATION”
REPUBLIC 5 – MULTIPLE SCIENTIFIC DISTANCE
MATERIALS OF ONLINE CONFERENCE PART 1**

ТОШКЕНТ 2021

Мундарижа

Сўз боши.....	4
I БЎЛИМ. ИРАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ. ЯНГИЛАНАЁТГАН ЎЗБЕКИСТОННИ ИТ ПЛАТФОРМАЛАРИ, ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ВА БИЗНЕС МОДЕЛЛАРИ ОРҚАЛИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎЛЛАРИ	
1. ТОШЕВА МАФТУНА, АҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВРИДА ИНВЕСТИЦИЯ ВА ИННОВАЦИОН САЛОҲИЯТНИ БАҲОЛАШ.....	5
2. ХУСЕНОВ УТКИР, ЮСУПОВ АЗИЗЖОН, СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТРАНСПОРТНО-ЛОГИСТИЧЕСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ СКЛАДСКОГО КОМПЛЕКСА	10
3. KOCHKINOV SHAHZOD, DIGITAL ECONOMIC INFRASTRUCTURE. THE EFFECT OF THE DIGITAL ECONOMY ON EDUCATION	15
4. AXMEDOVA HILOLA SAUDIYA ARABISTONI ZIYORATGOHLARI TAJRIBASI ASOSIDA BUXORODA ZIYORAT TURIZMINI JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION USULLARI.....	18
5. Райимова Шахноза Содиқовна, ХУҚУҚИЙ ТАРБИЯ – СИЁСИЙ ЕТУКЛИК МЕЗОНИ.....	26
6. Abdiraximov Behruz Ozatboyevich FUQAROLIK JAMIYATINI SHAKLLANTIRISHDA HUQUQIY TA'LIM VA TARBIYANING O'RNI.....	31
7. Inomov Bunyod Mamir o'g'li, FOREIGN POLITICAL INTERESTS OF THE UAE IN THE CENTRAL ASIAN REGION.....	34
8. Kenjayeva Dilfuza Mo'minovna, HUQUQ DARSLARIDA MUTAFAKKIRLARNING DAVLAT VA HUQUQ TO'G'RISIDAGI QARASHLARIDAN FOYDALANISH.....	41
9. Misaboyeva Mohinura, Yormatov Abrorjon, Alisher Nigmatov KORRUPSIYA – FUQAROLIK JAMIYATINING TANAZZULI.....	44
10. Otabek G'ulomjon o'g'li, SO'Z SEHRI ILA JILOLANGAN YURISPRUDENSIYA.....	53

11. <i>Xoliqov Lazizjon</i> , HAMJIHATLIK VA TOTUVLIK FAZILATLARINI SHAKLLANTIRISHDA OILANING ROLI.....	63
12. <i>Karimova Komila</i> , ORASIDA KITOBXONLIK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI.....	69
13. <i>Rahimov Ilhomjon</i> “МАҲАЛЛА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИНИНГ ПОЙДЕВОРИ”.....	72
14. <i>Toshmirzayev Suxrobbek</i> , UZLUKSIZ TA’LIM TARBIYA TIZIMINING YOSHLARNI IJTIMOIIY HAYOTGA TAYYORLASH JARAYONI BILAN O’ZARO BOG’LIQLIGI.....	80
15. <i>Nodirabegim Otabekova</i> , BUGUNGI KUNDA O’ZBEKISTON YOSHLARIGA BO’LAYOTGAN YUKSAK E’TIBOR	84
16. <i>Nazarbekova Hilola Mirzoyev Jamshid</i> OILA - MUQADDAS DARGOH.....	87
17. IV БЎЛИМ. ФАЛСАФА ВА ҲАЁТ СОҲАСИДАГИ ҚАРАШЛАР	
18. <i>Шодиева Моҳинур, Олтибоев Мирзоҳид</i> ЁШЛАРНИНГ МАЪНАВИЙ ОНГИ ВА ФАЛСАФИЙ БИЛИМИНИ РИВОЖЛАНИШИДА ҚАДИМГИ ЮНОН ВА РИМ ФАЛСАФАСИНИНГ ЎРНИ.....	91
19. <i>Turdiyev Bexruz Sobirovich</i> , YANGIALANAYOTGAN O’ZBEKISTONDA SHARQ MUTAFAKKIRLARI QARASHALARINING ROLI.....	94
20. <i>Qurbonov Rashid Ramazonovich</i> SHAXS MA’NAVIYATINI RIVOJLANTIRISH VOSITALARI.....	100
21. V БЎЛИМ. ТАРИХ САҲИФАЛАРИДАГИ ИЗЛАНИШЛАР	
22. <i>Исмоилова Малохат</i> ТАРИХ ДАРСЛАРИДА ТАРИХИЙ МАНБАЛАРДАН ВА БОШҚА АДАБИЁТЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ.....	103
23. <i>Ниёзов Нурали Рустамович</i> АСРЛАР СИНОВИДАН ЎТГАН ДЎСТЛИК РИШТАЛАРИ.....	105
24. <i>Хамроқулова Назокат</i> , ХИВА ОБИДАЛАРИ МОЗИЙДАН СЎЗЛАЙДИ.....	110
25. <i>Ярашова Моҳларойим</i> БУХОРО ВОҲАСИ АЁЛЛАРИНИНГ АНЪАНАВИЙ ЛИБОСЛАРИ (XIX АСР ОХИРИ XX АСР БОШЛАРИДА).....	119
26. <i>Samadova Hurmat Masharifovna</i> SADRIDDIN AYNIIY ASARLARIDA SADRI ZIYO XONADONIDAGI “TO’GARAK” TAVSIFI.....	126
27. <i>Шерали Гулямович Джуроев</i> , НАУЧНОЕ НАСЛЕДИЕ УЧЁНОГО-ВОСТОКОВЕДА Б.А.КАЗАКОВА. ИЗУЧЕНИЕ РУКОПИСЕЙ БУХАРСКОГО МУЗЕЯ.....	131
28. <i>Murodova Dilrabo Shomurodovna</i> BUXORO VILOYATIDA ARXIV MUASSASALARI TIZIMINING SHAKLLANISHI (TUMAN VA SHAHAR ARXIVLARI MISOLIDA).....	137
29. <i>Muqaddas Hamrayeva Qudratovna</i> , BERUNIYNING GEOGRAFIK QARASHLARI: TARIX VA HOZIRGI ZAMON.....	142
30. <i>Erkinov Rustam</i> BOLALAR O’YINLARINING TARIXIY ILDIZLARI.....	146

---

31. <i>Botirova Nargiza Muhiddinovna</i> TARIX FANINI O`QITISHDA INNOVATSION METODLARDAN FOYDALANISH.....	150
32. <i>ilov Shaxzod Ismatullo o`g`li, Kurbanov Behruz Golibovich, BUXORO DAVLAT MUZEY-QO`RIQXONASI FONDLARIDA SAQLANADIGAN ASHYOLAR.....</i>	155
33. <i>Хамроқулова Назокат</i> ХИВА ОБИДАЛАРИ МОЗИЙДАН СЎЗЛАЙДИ.....	158
34. <i>Маъсуд Машарипов Мунира Алламуратова</i> РОЛЬ ИННОВАЦИЙ В ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА.....	160
35. <i>Турсунова Муниса Хужайр кизи</i> РОЛЬ ИННОВАЦИИ В ЭКОНОМИКЕ.....	162
36. <i>Bo`ronova Malika</i> , INNOVATSIYALARNI RIVOJLANTIRISHDA INSON RESURLARINING O`RNI.....	169
37. <i>Usmonova Maftuna Ibodullo qizi</i> , O`ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLATIRISHNING ASOSIY MUAMMOLARI.....	175

VII БЎЛИМ. ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎЛИДАГИ ТАДҚИҚОТЛАР

38. <i>Шодиев Жаҳонгир Жўрақулович</i> УМАР ХАЙЁМ АСАРЛАРИДА АХЛОҚИЙ ФАЗИЛАТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА УНИНГ ҲОЗИРГИ ЗАМОН УЧУН АҲАМИЯТИ.....	181
39. <i>Тўраева Умринисо Раҳматовна</i> ЎРТА ОСИЁ ЖАДИДЧИЛИГИНИНГ ХОРИЖДА ЎРГАНИЛИШИ.....	190
40. <i>Sa`dullayeva Mohira Sobirovna</i> ADABIYOT DARSLIKLARDA NAVOIY HAYOTI VA IJODINING YORITILISH MONIYATINI TADQIQ ETISH (5-7-SINFLAR MISOLIDA).....	193
41. <i>Xurramova Gulsara Isomiddinovna</i> SIZ ALISHER NAVOIYNI QANDAY TASAVVUR ETASIZ?.....	197
42. <i>Ismailova Sitora</i> , XXI ASR AMERIKA SHOIRALARINING SHE`RLARIDA IJTIMOY HAYOTNING GAVDALANISHI.....	199
43. <i>Kiyamova Mahbuba Nuriddinovna</i> O`ZBEKISTONDA FOLKLOR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA AMERIKANING INNOVATSION YO`NALISHINI QO`LLA.....	206
44. <i>Sharopov Abdunazar Murod o`g`li</i> , VATAN SOG`INCHIDA YONGAN SHOIR.....	216
45. <i>Teshayeva Gulnoza</i> , БУХДУ ОБЗОР МАҚОЛАЛАРДА ДАВР НАФАСИ.....	220
46. <i>Азиза Ташметова</i> ХОҲИШ -ИСТАК МАЪНОСИНИ БИЛДИРУВЧИ ФБЛАРНИНГ МИЛЛИЙ – МАДАНИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ.....	225
47. <i>Gulimova Maftuna Azimjonovna</i> ONA TILI-MILLAT RUHINING IFODASI.....	230
48. <i>Itomova Ruxsora Axmedovna</i> RAUF PARFI SHE`RIYATIDA SONET JANRI.....	231
49. <i>Xurramova Maxliyo Bahodir qizi</i> , ALISHER NAVOIY ASARLARIDA USTOZ-SHOGIRDLIK MASALASI.....	242
50. <i>Otabek Abdunazarov</i> , ONA TILI DARSLARIDA NUTQIY MALAKANI RIVOJLANTIRISH.....	250
51. <i>Abbosxodjayeva Dilnozaxon</i> , NUTQIMIZ BOY VA MAFTUNKOR.....	260
52. <i>Ibroximov Akmalidin, Rustamova Xursanoy</i> ALISHER NAVOIY VA XAYOLOT DUNYO SI.....	266
53. <i>Teshayeva Marjona</i> O`ZBEK TILI LINGVOKULTURALOGIYASINING TADQIQI.....	270
54. <i>Matjanova Baxtigul</i> JAHON ADABIYOTIDAN BIR NAZAR.....	272
55. <i>Matqurbonova Ziyoda</i> , ЎЗБЕК ВА ИНГЛИЗ МАҚОЛЛАРИНИНГ ИФОДАЛАНИШ ХУСУСИЯТЛАРИ.....	275

56. *Khikmatova Nigina* URBANONYMS IN ENGLISH FICTION AND CINEMATIC DISCOURSE.280
57. *Zaripova Komila Qahramon qizi, SAID AHMAD* NIKOYALARIDAGI EMMOTSIONAL-
EKSPRESSIVLIKNI TA'MINLASHGA XIZMAT QILUVCHI VOSITALAR.....287
58. *Uzoqova Sarvinoz, IMPROVING VOCABULARY USING EFFECTIVE LANGUAGE LEARNING*
STRATEGIES.....290
59. *Аджеминова Эльвина* СЕМАНТИКА
ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ КАК СРЕДСТВА ОБРАЗНОСТИ КУЛЬТУРНЫХ
ЦЕННОСТЕЙ.....296

VIII БЎЛИМ. ПЕДАГОГИКА ВА ПСИХОЛОГИЯ СОҲАЛАРИДАГИ ИННОВАЦИЯЛАР

60. *Жамилахон Джалилова, ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН МАКТАБ ОСТОНАСИДАН, ТАЪЛИМ-
ТАРБИЯ ТИЗИМИДАН БОШЛАНАДИ.....301*
61. *Хаитбоев Амриддин Маматкулович, ТА'ЛИМ ТИЗИМИДА ISLOHOTLAR.....304*
62. *М.С. Косберганава, Баходиров Жасурбек* ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА КРЕДИТ
ТИЗИМИГА ЎТИШНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ ВА ТАЪЛИМДА БОШҚАРУВ АХБОРОТ
ТИЗИМЛАРИНИ СИФАТИНИ ТАКОМИЛЛАШТРИШ ЙЎЛЛАРИ.....307
63. *Усмонов Содиқ, МУЛЬТИМЕДИА МУҲИТИДА ЎҚУВ КУРСЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШНИ
АҲАМИЯТИ.....315*
64. *Shakhnoza Tadjimova, Qalamqas Boranbaeva* CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED
LEARNING APPROACH IN TEACHING ESP STUDENTS.....324
65. *aqulov Jurabek* BOSHLANG'ICH SINFLARDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISHNING
АНАМИЯТИ.....328 *Qar*
66. *G.J.Abilova, OQIW PROTSESSINDE BILIM NA'TIYJELILIGI HАM SAPASIN BAHALAWDA BLUM
TAKSONOMIYASI.....331*
67. *Jo'rayeva Lola, NOFILOLOGIYA YO'NALISHI TALABALARIGA INGLIZ TILINI O'RGATISHDA
VIDEO DARSLARDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI.....335*
68. *Nasiridinova Laylo, BOSHLANG'ICH SINIF DARSLARIDA CHIROYLI YOZUV DAQIQALARINI
O'TKAZISHNING PSIXOLOGIK VA METODIK ASOSLARI.....339*
69. *Aslonov Madamin «BUXORO MAORIF UYI»NING O'ZBEKISTONDA TA'LIM VA MADANIYATNI
RIVOJLANISHIDAGI O'RNI.....342*
70. *Тлегенов Бахытбай* УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИ ЎҚУВЧИЛАРИНИ ИНФОРМАТИКА
ФАНИДАН БИЛИМЛАРИНИ ЎЗЛАШТИРИШ СИФАТИНИ ОШИРИШДА МУАММОЛИ
ДАРСЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТИШ.....350
71. *Қаршиева Д.У., ЗАМОНАВИЙ ДАРСЛАРНИ ЛОЙИҲАЛАШ.....356*
72. *Nurxon Eshonqulova ,PEDAGOGIKA VA PSIXALOGIYA FANLARIDAGI INNOVATSIYALAR.....361*

73. <i>Abdurahmonova Hilola</i> , JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA INNOVATSION TEKNOLOGIYALAR.....	365
74. JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA JISMONIY TAYYORGARLIGI VA JISMONIY SIFATLARINI OSHIRISH YO'LLARI.....	368
75. <i>Pirmanova Gavhar</i> , <i>Haydarova Nozigul</i> , TA'LIM JARAYONIDA INNOVATSION TEKNOLOGIYALAR QO'LLASHNING O'ZIGA XOS AHAMIYATI.....	371
76. <i>Bekchanova Xavvajon</i> , BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING O'QISH KO'NIKMA SHAKLLANTIRISHDAGI ASOSIY ISH TURLARI.....	374
77. <i>Bobodjanova Dilbar</i> , BRINGING THE CLASSROOM ALIVE WITH REAL ENGLISH: SKILLS WORK EXPLOITING AUTHENTIC TEXT.....	379
78. <i>Shahnoza Ashirova Primqul qizi</i> , BUGUNGI KUN ONA TILI DARSLIKLARI	380
79. <i>Daminova M.Z</i> , USING INTERACTIVE METHODS AT SCHOOL EDUCATION.....	389
80. <i>Djalilova.J</i> , TA'LIM SIFAT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION YO'LLARI.....	393
81. <i>Xalilova Shaxlo Ravshanovna</i> , GLOBALLASHUV SHAROITIDA O'QUVCHILAR AQLIY-RUHIY QIYOFASINI SHAKLANTIRISHDA MUHOJIR USHLARINING AHAMIYATI.....	394
82. <i>Hamdullayeva Zilola</i> BOSHLANG'ICH SINFLAR DARSLARIDA DIDAKTIK O'YINLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	400
83. <i>Hamroyeva Nafisa Nizomiddinovna</i> MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOLALAR NUTQINI O'STIRISHDA TARIXIY SHAXSLARNI O'RGATISHNING AHAMIYATI.....	403
84. <i>Hamroyeva Shaxnoza</i> BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	405
85. <i>Ibragimova Nozima</i> , TRADITIONAL AND MODERN FOREIGN LANGUAGE TEACHING METHODS.....	407
86. <i>Isroilova Diyorahon</i> , READING AND LISTENING SKILLS IN ENGLISH.....	409
87. <i>Шарапова Маржона</i> , ФАРЗАНД ТАРБИЯСИДА ОТА-ОНАЛАРНИНГ ПСИХОЛОГИК БИЛИМ, КЎНИКМА ВА МАЛАКАЛАРИНИ ОШИРИШ ВА ПСИХОЛОГИК МАДАНИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ.....	412
88. <i>Karimov Jamshid</i> , <i>Temirov Rahmatulla</i> JADIDCHILIK G'OYALARI ASOSIDA MA'NAVIY- AXLOQIY TARBIYALASH MUAMMOSI.....	416
89. <i>Malikov Kamol</i> , MAKTAB O'QUVCHILARNING PSIXOLOGIK RIVOJLANISHIDA DIQQATNI JAMLOVCHI O'YINLARNING AHAMIYATI.....	421
90. <i>Komilov Xusniddin</i> XOTIRA VA UNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.....	423
91. <i>Narzilloeva Dilbar</i> , ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNALOGIYALARDAN FOYDALANISHNI ONA TILI DARSLARIDA QO'LLASH.....	428
92. <i>Maxmudova Sohiba</i> , YOSHLAR TARBIYASINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.....	434
93. <i>Qaraqulov Jurabek</i> BOSHLANG'ICH SINFLARDA DARS O'TISHNING ZAMONAVIY USULLARI...	440

94. *Qodirova Dildora Sapparboyeva* EFFECTIVE WAYS IN TEACHING ENGLISH LANGUAGE.....444
95. *Seydabullayeva Nazokat Urazbayeva Muhabbat* ONA TILI DARSLARIDA DIDAKTIK O'YINLARNING AHAMIYATI 447
96. *Ro'zimova Muxayyo* INGLIZ TILI DARSLARIDA O'QUVCHILARNING LUG'AT BOYLIGINI OSHIRISHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR.....450
97. *Karimova Zulayho* THE CHALLENGES OF LEARNING AND TEACHING THE ENGLISH LANGUAGE AT A PRIMARY LEVEL.....452
98. *Shimchuk Alyona* THE ESSENCE OF THE CONCEPT OF MODULAR LEARNING AND ITS DISTINCTIVE FEATURES.....456
99. *Асилахон Хамидовна*, ИГРАВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА.....461
100. *Akramov Dilmurod* O'QUV NATYURMORTINI BAJARISHDA ILMIY YONDASHUVNING AYRIM MASALALARI.....453
101. *Нурхаджиева Алида* ОБУЧЕНИЕ ЭССЕ И ПИСЬМЕННОМУ ПИСАНИЮ УЧЕНИКАМ В НАЧАЛЬНЫХ ШКОЛАХ.....469
102. *Эшмурадов Ш.Х Саидова Н.*-ОСНОВНЫЕ ТРУДНОСТИ ПОНИМАНИЯ РУССКОЙ РЕЧИ НА СЛУХ У УЧАЩИХСЯ В УЗБЕКСКОЙ ШКОЛЕ.....471

IX БЎЛИМ. МАДАНИЯТ ВА САЊАТ СОҲАЛАРИНИ РИВОЖЛАНИШИ

103. *Raximov Abdurasul*, MUSIQA MADANIYATI DARSLARIDA O'QUVCHILARNING QO'SHIQ KUYLASH MALAKALARINI SHAKLLANTIRISH.....476
104. *G'aybullayev Ruslan* O'ZBEK MILLIY MADANIYATI VA SAN'ATIDANUTQ MADANIYATINING O'RNI.....481
105. *Sopaeva Dildora*, TASVIRIY SAN'ATNI O'QITISHDA PEDAGOGIK RASMNING AHAMIYATI 485
106. *Toshpo'latov Baxtiyor* O'QUVCHILARDA ESTETIK TARBIYANI RIVOJLANTIRISHDA TASVIRIY SAN'ATNING O'RNI.....486
107. *Yodgorova Gulmira* UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA TASVIRIY SAN'AT DARSLARINING MAZMUNI.....489
108. *Ферузахон Абдукаримова* МАҚОМ САЊАТИНИНГ ТАЪЛИМДАГИ ЎРНИ.....492

АРХИТЕКТУРА ВА ДИЗАЙН ЙЎНАЛИШИ РИВОЖЛАНИШИ

109. *Pirnazarova Soxiba Axmatovna*, GIDROTEKNIK INSHOOTLARNING ATROF-MUHITGA TA'SIRI.....496
110. *Qodirova Ozoda Jaloldin qizi*, TO'QUVCHILIK KORXONALARIGA KELTIRILGAN IP O'RAMALARINI MAQBUL O'LCHAMINI ANIQLASH.....500
111. *Xulkar Sherzodova* O'ZBEKISTONNING TRANZIT ROLINI KENGAYTIRISH.....506

XI БЎЛИМ. ТЕХНИКА ВА ТЕХНОЛОГИЯ СОҲАСИДАГИ ИННОВАЦИЯЛАР

112. *Yashanova Dilorom* TECHNOLOGIYA (MENNAT TA'LIMI) FANI ANAMIYATI.....509
113. *Исабеков Баҳодир* ТАЪЛИМ СИФАТИНИ ОШИРИШДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ.....512
114. *Сулаймонов Ўткирбек Каюмов Сайфулла* ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ТИЗИМИДА ФАН ВА ТАЪЛИМНИНГ РИВОЖЛАНИШИДА ИННОВАЦИЯЛАР ВА ЗАМОНАВИЙ ЁНДАШУВЛАР.....516
115. *Serjanova Dilbar* MODELS OF SERVICE AND NGN PLATFORM USES CLOUD COMPUTING.....522
116. *Тилепова Абадан Абатбаевна, Тилепова Айзуль Абатбаевна* LEARNING MANAGEMENT SYSTEM (LMS) ВО ВРЕМЯ ПАНДЕМИИ.....526
117. *Даминов Феруз, Мустафакулова Гулзада* ИССЛЕДОВАНИЕ ПОТЕРИ В СТАЛИ АСИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ.....529
118. *Ergashov Shohruxbek, Isakov Farxod* SERVO MOTORLARNING AFZALLIGI VA ISH HARAKTERISTIKASI.....533
119. *Temirov Azizbek* QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA TA'MINOTI MANBALARINI BOSHQARISH TIZIMLARIDA BLOCKCHAIN TECHNOLOGIYASINI QO'LLASHNING IMKONIYATLARI.....538
120. *Mustafakulova Gulzoda* METALL KORPUS ICHIDAGI ELEKTR KABELLARINING YONG'INGA CHIDAMLILIK HARORATINI TAJRIBA YO'LI BILAN TEKSHIRISH.....547
121. *Бердиев Усан* ЭЛЕКТР ПОЕЗДЛАРИ ВА ЭЛЕКТРОВОЗЛАРДА ҚЎЛЛАНИЛАДИГАН ТОРТИШ АСИНХРОН МОТОРЛАРИ.....555
122. *Гиясов Санжар, Шатурсунов Шерзод* НАНОТЕХНОЛОГИИ В КАБЕЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....560
123. *Эргашев Ботир Зокир угли, Мусабеков Закиржон* МЕТОДИКА ОПРЕДЕЛЕНИЯ СТЕПЕНИ ВЛИЯНИЯ НЕСТАЦИОНАРНОЕ ТЕЧЕНИЕ ГАЗОВЫХ ПОТОКОВ ПОРШНЕВЫХ ДВИГАТЕЛЕЙ ВНУТРЕННЕГО СГОРАНИЯ.....566
124. *Doniyorov Jurabek Turg'unovich* TASVIRLARGA RAQAMLI ISHLOV BERISH VA MA'LUMOTLAR OLISH JARAYONINI INTELLEKTUALLASHTIRISH.....574
125. *Ismatov Ravshan,* QUYOSH ELEKTROSTANSIYALARINI KUNLIK VAQT O'ZGARISHIGA BOG'LIQ HOLDA ISHLASH JARAYONINI MODELLASHTIRISH VA VIZUALLASHTIRISH....576
126. *Olimova Muxlisa,* SIGNAL QUTBLI MODELLAR ASOSIDA MEXATRON QURILMALARI VA TIZIMLARINI TADQIQ QILISH.....579
127. *Zoxidjon Komilxo'jayev* MEDIA MAYDON MEDIA MADANIYAT.....584
128. *Rasulov Hayotjon* YOSHLARNI INNOVATSION TECHNOLOGIYALARGA JALB ETISH.....587
129. *Xoligova Hadichaxon,* TARIX DARSLARIDA AXBOROT TECHNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH.....590

130. *Abduxalilov Abduhakim* “АФРОСИЁБ” ЭЛЕКТРОПОЕЗДИ ХАВФСИЗ
ХАРАКАТЛАНИШИНИ ТАДҚИҚ ҚИЛИШ.....593
131. *Алимова З.Х. Носиралиев Исмоилжон* ВЛИЯНИЕ ИСПАРЯЕМОСТИ БЕНЗИНА НА
МОЩНОСТЬ ДВИГАТЕЛЯ И РАСХОД ГОРЮЧЕГО.....598
132. *Абдуламинава Адолат* ПРАВА ЛЮДЕЙ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ И ИХ РОЛЬ В
ОБЩЕСТВ.....605
133. *Filimonova Lilia* THE ASPECT OF SPEECH BEHAVIOR IN MODERN SOCIOLOGICALS.....611

ХII БЎЛИМ. ФИЗИКА-МАТЕМАТИКА ФАНЛАРИ ЮТУҚЛАРИ

134. *Saburova Zulfiya*
МАТЕМАТИКА FANINI O'QITISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNING
YECHIMLARI.....616
135. *Эшбаева З.Н.* ИНСОН ТАНАСИНИНГ КВАНТ
МЕХАНИКАСИ.....620
136. *Usmonov Makhsud* MATHEMATICAL STATISTICS 627
137. *Эргашева Хилолахон, Абдуназарова Дилфузахон* МАТЕМАТИКА ДАРСЛАРИДА ВА СИНФДАН
ТАШҚАРИ МАШҒУЛОТЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ.....633
138. *Mustafoyeva Zarinabonu* CAUCHY'S INTEGRAL FOR DIFFERENT TYPES OF FUNCTIONS.....641
139. *Ergasheva Hilolaxon* BA'ZI ALGEBRAIK MASALALARNING GEOMETRIK YECHIMI.....645
140. *Axmadaliyev Murodjon* BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINI MATEMATIKADAN XALQARO
BAHOLASH DASTURLARIGA TAYYORLASH METODIKASI.....654
141. *Matyoqubova Nazokat* TA'LIM SOHASIDA MATEMATIKANING O'RNI.....661
142. *Maxanbetova Gulzar*, FIZIKA O'QITISH METODIKASI SAMARADORLIGINI BELGILOVCHI OMILLAR.....664
143. *Muminova Nargiza* QUYOSH – YER MUAMMOSI.....667
144. *Raximova Malohat Baxtiyorovna* МАТЕМАТИКА FANINI O'QITISH JARAYONIGA TA'LIM
TEKNOLOGIYALARINI TATBIQ ETISH.....669
145. *Пирматов Нурали Бердиёрович* КУЧ АВТОТРАНСФОРМАТОРЛАРИНИНГ СОВИТИЛИШИ,
УЛАРНИНГ ШАРТЛИ БЕЛГИЛАНИШИ 672

ХIII БЎЛИМ. БИМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ СОҲАСИДАГИ

ИЛМИЙ ИЗЛАНИШЛАР

146. *Xaydarova Dinoraxon* KATTALRDA DUDUQLANISHNI LOGOPEDIK MASHG'ULOTLAR
YORDAMIDA DAVOLASH USULLARI.....679
147. *Yuldasheva Nozima* DON'T SAY "I AM NOT CONNECTED WITH THIS" !!! STAY AT HOME FOR YOURSELF,
FOR YOUR FAMILY, FOR US AND FOR THE FUTURE, PLEASE!!!.....683

ХIV БЎЛИМ. КИМЁ ФАНЛАРИ ЮТУҚЛАРИ

148. *Toshova Xurshida* МАКТАБДА КИМYO DARSLARIDA INTERAKTIV O'YINLARDAN FOYDALANISH
SAMARADORLIGI.....686

149. *Atoyeva Dilsora Odilovna*, ENVIRONMENTAL ASPECTS OF HYDROLASES' ACTIVITY POOL SHIFT UNDER THE INFLUENCE OF METAL CATIONS.....691
150. *Toshpo'latova Gulnora* UGLEVA DORODLARNING TUZILISHI, XOSSALARI HAMDA AMALIY ANAMIYATINI TADBIQ' ETISH.....697
151. *Дадаматова Нузора* КАТАЛИТИК КРЕКИНГ ҚУРИЛМАСИНИНГ ТЕХНОЛОГИК РЕЖИМЛАРИНИ ОПТИМАЛЛАШТИРИШ.....700
152. *Амриддинов М Қ, Чорикулов А., Назаров З.С.*, УСЛОВИЯ И ОСОБЕННОСТИ ПРОЯВЛЕНИЯ ГОРНОГО ДАВЛЕНИЯ В ПОДЗЕМНЫХ ВЫРАБОТКАХ НА РУДНИКЕ ЗАРМИТАН.....708

XV БЎЛИМ. БИОЛОГИЯ ВА ЭКОЛОГИЯ СОҲАСИДАГИ ИННОВАЦИЯЛАР

153. *M.XOLBOYEVA* BIOLOGIYA DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI.....711
154. *Низомова Махсуда* БЎЁҚДОР РЎЯН (*Rubia tinctorum L.*) ЎСИМЛИГИНИНГ БИОЭКОЛОГИК ВА ДОРИВОР ХУСУСИЯТЛАРИ.....718
155. *Bozorboyev Shohruxbek, Turdaliyev Avazbek* SACHRATQI O'SIMLIGINING DORIVORLIK XUSIYATLARI VA XALQ TABOVATIDAGI O'RNI.....722
156. *Meliboyeva Sardorxon, Boymatova Mamlakatxon* BIOLOGIYANI O'QITISHDA PEDAGOGIK MAHORATNING ANAMIYATI.....724
157. *Raimqulova SHahnoza* OROL DENGIZINING EKOLOGIK AHVOLI.....727
158. *SH.I.Mamatojiyev* DONNING SIFAT KO'RSATGICHLARIGA SAQLASH JARAYONLARIDAGI TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....730

XVI БЎЛИМ. АГРОПРОЦЕССИНГ РИВОЖЛАНИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ

159. *Панъиев Улугбек, Абдуллаев Абдушукур Хамидович* ПУТУР ЕТКАЗМАСДАН ТЕКШИРИШ ЎЛЧАШ ВОСИТАЛАРИНИНГ НОАНИҚЛИГИНИ БАҲОЛАШ.....737

XVII БЎЛИМ. ЎЗБЕКИСТОНДА ГЕОЛОГИЯ-МИНЕРОЛОГИЯ

ҲАМДА ГЕОГРАФИЯ ФАНИ СОҲАСИДАГИ ИННОВАЦИЯЛАР

160. *Jo'rayeva Mavluda*, KITOB GEOLOGIYA MILLIY TABIAT BOG'IDAN EKOTURISTIK MAQSADIDA FOYDALANISH VA UNING HUDUD IQTISODIY TARAQQIYOTIDA TUTGAN O'RNI.....744
161. GEOGRAFIYA FANINI O'QITISHDA IQTISODIY GEOGRAFIYA BILIMLARINI SHAKLLANTIRISH.....749
162. *To'laganova Shahnoza Abdurahmonovna* GEOGRAFIYA FANINI O'QITISHDA AXBOROT TECHNOLOGIYALARINING ANAMIYATI.....752

**XVI БЎЛИМ. АГРОПРОЦЕССИНГ РИВОЖЛАНИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ
ПУТУР ЕТКАЗМАСДАН ТЕКШИРИШ ЎЛЧАШ ВОСИТАЛАРИНИНГ
НОАНИҚЛИГИНИ БАҲОЛАШ**

*Абдуллаев Абдушукур Хамидович
Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ
қўмитаси хузуридаги Кадастр агентлиги
директорининг ўринбосари - "Геоинновация маркази"
давлат унитар корхонаси директори*

*Панжиев Улуғбек
Ислом Каримов номидаги Тошкент давлат
техника университети магистранти*

*Ҳотамов Ислом Эшонқул ўғли
Ислом Каримов номидаги Тошкент давлат
техника университети магистранти*

Путур етказмасдан текшириш йўналиши юртимизда қурилиш ва ишлаб чиқариш иншоатларидаги техник хавфсизликни таъминлаш мақсадидаги саноат

хавфсизлиги экспертизасини ўтказишдаги асосий элементлардан бири ҳисобланади. Сўнги йилларда жаҳонда путур етказмасдан текширишнинг барча йўналишлари, янги методлар ва методикалар ишлаб чиқиш, лабораторияларни янги ва замонавий ускуналар билан жиҳозлаш, жараёнларни автоматлаштириш каби жараёнлар тезкорлик билан ривожланмоқда. Путур етказмасдан текшириш ўлчаш воситаларини калибрлаш ҳам ушбу асосий жараёнлардан бири ҳисобланади.

Ўзбекистонда фоалият олиб бораётган саноат корхоналарида ва синов лабораторияларда қўлланилаётган путур етказмасдан текшириш ўлчаш воситалари “Ўзбекистон миллий метрология институти” ДК томонидадан бирламчи ва даврий текширувдан ўтказиб борилади. Ўлчаш воситаларини текшириш турларига турини тасдиқлаш, аттестация ва қиёслаш усулларини мисол келтиришимиз мумкин. Лекин бир қанча ривожланган давлатларда ўлчаш воситалари устидан қиёслаш ишлари билан бир қаторда тобора оммалашиб бораётган калибрлаш текширув усулидан ҳам фойдаланилмоқда. Ҳозирги кунда Ўзбекистонда ҳам бир қанча ўлчаш воситаларини текшириш ва уларнинг ноаниқликларини баҳолашда калибрлаш методлари қўлланилмоқда. Бунга мисол тариқасида оғирлик, температура, узунлик ва бошқа бевосита ўлчашлар натижасида текширув жараёнларини амалга оширадиган лабораторияларини айтиб ўтишимиз мумкин. Лекин, ушбу лабораториялар ичида путур етказмасдан текшириш лабораторияси мавжуд эмас. Бунинг асосий сабаба путур етказмасдан текшириш ўлчаш воситаларига нисбатан калибрлаш методларининг мавжуд эмаслигидир. Шу боисдан ушбу мақолада путур етказмасдан текшириш ўлчаш воситалари туркумига кирувчи ультратовушли қалинлик ўлчагичларнинг калибрлаш методи бўйича таклифлар келтириб ўтилган.

Ультратовушли қалинлик ўлчагичлар ҳам путур етказмасдан текшириш ўлчаш воситаларидан бири ҳисобланади. Бу турдаги ўлчаш воситалари бошқа путур етказмасдан текшириш ўлчаш воситаларидан саноатда кенг қўлланилиши билан ажралиб туради. Ушбу кўрсаткич ультратовушли қалинлик ўлчагичларнинг калибрлашга бўлган талабини оширади. Қалинлик ўлчаш воситалари замонавий ўлчаш воситаларидан бири ҳисоблангани учун ва уларда бевосита ўлчашлар қатнашгани боис ушбу турдаги ўлчаш воситаларининг калибрланиши яқин-яқиндан жорий қилина бошлади ва бу калибрлаш методи бизнинг саноатимизда тўлиқ ривожланмаган текшириш методлардан ҳисобланади.

Ультратовушли қалинлик ўлчагичларнинг калибрлаш жараёнида ГОСТ 5632 стандарти бўйича пўлатдан тайёрланган КУСОТ-180 ультратовушли стандарт қалинлик наъмуналаридан фойдаланилади. Қалинлик наъмуналарининг геометрик параметрлари ва уларнинг оғиш чегаралари 1-жадвалда келтирилган.

1-Жадвал

Тўплам рақами ва номи	Наъмуна қалинлиги S, mm	Қалинлик оғиш чегараси ΔS , mm	Наъмуна қалинлигининг ўзгариши, mm	Наъмуна ишчи юзасининг дағаллик параметри Ra, μkm	Дағаллик параметрининг оғиш чегараси ΔRa , %
Тўплам № 3 ультратовушли стандарт қалинлик	0,2; 0,3; 0,4; 0,5; 0,6; 0,7;	$\pm 0,01$	0,002	1,25	± 20

наъмуналари	0,8; 0,9				
	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15, 18, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50	±0,02	0,004		
	75, 90, 100	±0,04	0,008		
Тўплам № 4 ультратовушли стандарт қалинлик наъмуналари	200, 300	±0,05	0,015	1,25	±20

Калибровкани ўтказишда қуйидаги шартларга амал қилиш лозим:

- атроф-муҳит температураси (20±2)°C;
- ҳавонинг нисбий намлиги (50–80) %;
- атмосфера босими (84-106) kPa.

Калибровкани ўтказишдан олдин фойдаланиладиган барча ўлчаш воситалари ва калибрланадиган ультратовушли қалинлик ўлчагичлар ҳарорати (20±2)°C бўлган хонада 12 соатдан кам бўлмаган вақтда сақланиши лозим.

Ультратовушли қалинлик ўлчагичларни калибровка қилишда ташқи кўрик, синов ва қалинлик ўлчагичнинг асосий хатолигини аниқлаш каби амаллар бажарилади. Уларнинг ўлчаш ноаниқлигини баҳолашда қуйидаги ўлчаш модели тузиб олинади:

$$E = d_x - d_s + \delta d_x - \delta d_s$$

бу ерда , d_x - қалинлик ўлчагич кўрсаткичи, mm;

d_s - ўхшаш қийматдаги наъмуна қалинлиги, mm;

δd_x - қалинлик ўлчагич кўрсаткичининг тузатмаси, mm;

δd_s - ўхшаш қийматдаги наъмуна қалинлигининг ўзгариши, mm.

Хар бир ўлчаш нуқтаси учун кузатишлар натижасини қайта ишлаш қуйидаги тарзда амалга оширилади:

а) Қалинлик кўрсаткичининг оғиши қуйидаги формуладан топилади

$$E = d_x - d_s.$$

б) Ўлчашларнинг ифтидорлиги стандарт ноаниқликлари ташкил этувчилари қийматлари 2-жадвалга мувофиқ ҳисобланади.

2-Жадвал

Кириш катталиги	Мазмуни
d_x қалинлик ўлчагич кўрсаткичи, мм	Барқарор кўрсаткичларга еришиш мақсадида бир қанча бир марталик ўлчашлар ўтказилади, наъмуна қалинлигини ўлчашда қалинлик ўлчагич кўрсаткичи аниқ (тўғри) қиймат тарзида қабул қилинади.
d_s наъмунанинг қиймати, mm	Ноаниқликни баҳолаш тури: В. Тақсимот функцияси: КУСОТ-180 тўпламининг калибрлаш тўғрисидаги гувоҳномасида кўрсатилган. Баҳолаш қиймати: наъмунанинг қалинлиги d_s . Стандарт ноаниқлик $u(d_s)$ тўпламининг калибрлаш тўғрисидаги гувоҳномасидан олинади (кенгайтирилган ноаниқликни қамрав олиш коэффитцентига бўлиш натижасида).

Кириш катталиги	Мазмуни
	Коэффициент чувствительности: -1.
<p>δd_x Қалинлик ўлчагич кўрсаткичининг тuzатмаси, mm</p>	<p>Ноаниқликни баҳолаш тури: В. Тақсимот функцияси: тўғри бурчакли. Баҳолаш қиймати: $0 \text{ mm} \pm \frac{a}{2}$ чегарадан, где а – қалинлик ўлчагич индикаторидаги қиймат даражаси. Ушбу методика учун бу қиймат 0,1га тенг ҳисобланади mm. Стандарт ноаниқлик ушбу формула ёрдамида ҳисобланади $u(\delta d_x) = \frac{a}{2\sqrt{3}} = \frac{0,1}{2\sqrt{3}} = 0,029 \text{ mm}.$ Сезгирлик коэффициенти: 1.</p>
<p>δd_s Наъмуна қалинлигининг охирги калибрланиш ҳолатига нисбатан ўзгариши , mm</p>	<p>Ноаниқликни баҳолаш тури: В. Тақсимот функцияси: тўғри бурчакли. Баҳолаш қиймати: $0 \text{ mm} \pm 0,002 \text{ mm}$ чегарадан (баҳолаш охирги калибрлаш натижаларидан олинади). Стандарт ноаниқлик ушбу формула ёрдамида ҳисобланади $u(\delta d_s) = \frac{0,002}{\sqrt{3}} = 0,0012 \text{ mm}.$ Сезгирлик коэффициенти: 1.</p>

Ушбу турдаги ўлчашлар ноаниқлигини баҳолаш амали ультратовушли қалинлик ўлчагичларга нисбатан қўлланилганда уларнинг ўлчаш кўламини

баҳолашда ва хатоликларни нисбатан аниқроқ тарзда ифодалашга ёрдам беради. Чунки ушбу калибрлаш методида ўлчашлар амалига таъсир етувчи бир эмас бир нечта таъсир етувчи параметрлар ўрганилади ва уларнинг ноаниқликлари аниқланади.

Хулоса ўрнида шуни айтиш мумкинки, бугунги кунда саноатимизда фойдаланилаётган бир қанча ўлчаш воситаларини давлат текшируви ва назоратини ўтказишда қиёслаш методикалари билан биргаликда ўлчашлар ноаниқлигини баҳолашда самарали усуллардан бири ҳисобланган калибрлаш методлари қўлланилмода. Ушбу калибрлаш методларини путур етказмасдан текшириш ўлчаш воситаларига жорий етиш ҳозирги кунда долзарб масалалардан бири ҳисобланади. Ва бу мақолада путур етказмасдан текшириш туркумига кирувчи ультратовушли қалинлик ўлчагичларнинг калибрлаш методикалари бўйича ўрганилган синов натижалари келтириб ўтилган.

Адабиётлар:

1. Ермолов И. Н., Ланге Ю. В. Ультратовушли текширув;
2. СТБ 8014-2000 Беларусь Республикаси ўлчашлар бирлигини таъминлаш тизими. Ўлчаш воситаларини калибрлашни ташкиллаштириш ва ўтказиш тартиби;
3. O'z DSt ISO/IEC 17025:2019 Синов ва калибрлаш лабораториялари компетентлигига умумий талаблар;
4. ГОСТ 1012-72 Авиация бензинлари. Техник шартлар;
5. ГОСТ ИСО 5577-2009 Ультратовушли путур етказмасдан текшириш.

Луғат;